

Ochrana súkromia – prehľad súčasného stavu

Jozef Vyskoč

VaF, s.r.o. Bratislava & Univerzita sv.Cyrila a
Metoda Trnava

Dana Hašanová

Žilinská univerzita

Odkedy ochrana súkromia?

- Osobné „tajomstvá“ boli asi vždy, aj záujem o ne (možnosť vydierania)
- Ako právny a praktický problém až s rozvojom technológií (najprv fotografie)

Čo je vlastne „súkromie“?

- **Právo byť osamote**
- **Právo (možnosť) kontrolovať zhromažďovanie a šírenie niektorých informácií o sebe**

Zanechávame stopy...

... predovšetkým digitálne, ktoré pretrvávajú dlhšie ako dokáže uchovať obyčajná ľudská pamäť

...

história navštívených stránok, história otvorených dokumentov, zábery z kamier, lokačné informácie mobilných telefónov, príspevky vo fórach, výpožičky v knižniciach či videopožičovniach ...

Samostatný problém

Technológie umožňujú ľahšie
spájanie čiastkových údajov z
rôznych zdrojov na získanie novej
informácie z napohl'ad
bezvýznamných fragmentov údajov -
hrozba pre súkromie!

X opustila dlhoročná priateľka Z
X je niekoľko mesiacov v depresii
X videli v stredu podávať tiket Lotta
v stredu večer padol rekordný jackpot
Lotta
vo štvrtok ráno sa X prvýkrát po čase
usmieva
vo štvrtok na obed Z zistila, že bez X
vlastne nedokáže žiť a bezodkladne sa k
nemu vrátila...

Dokážete odvodiť novú informáciu o X?

Legislatívna ochrana súkromia

- **Zákon o ochrane osobných údajov**
- **Na Slovensku aj zákon o použití informačnotechnických prostriedkov (proti odpočúvaniu)**

Ochrana súkromia však nie je len o ochrane osobných údajov!

Zákon o ochrane osobných údajov v ČR a v SR

- CZ - zákon č. 101/2000 Sb.
(posledná novelizácia č.626/2004 Sb.)
- SK - zákon č. 428/2002 Z.z.
(posledná novelizácia č.90/2005 Z.z.)

Čo tieto zákony upravujú

- **Zásady/práva a povinnosti pri spracovaní osobných údajov**
- **Cezhraničný tok osobných údajov**
- **Zriadenie Úradu na ochranu osobných údajov**

Čo ešte tieto zákony upravujú

- SK explicitne aj **bezpečnosť osobných údajov a ochranu práv dotknutých osôb**
- CZ na rozdiel od SK - **ustanovenia zákona sa nepoužijú v prípade „činností spojených se zpřístupňováním svazků bývalé Státní bezpečnosti“**

Vymedzenie pojmov

- Okrem obecného pojmu osobné údaje CZ aj **citlivé údaje** ako „,,osobní údaj vypovídající o národnostním, rasovém nebo etnickém původu, politických postojích, členství v odborových organizacích, náboženství a filozofickém přesvědčení, odsouzení za trestný čin, zdravotním stavu a sexuálním životě subjektu údajů a jakýkoliv biometrický nebo genetický údaj subjektu údajů“ “

Vymedzenie pojmov

SK obdobne, namiesto **citlivých údajov** sa používa pojem **osobitné kategórie osobných údajov**.

Navyše zvláštny dôraz na **všeobecne použiteľný identifikátor (rodné číslo)**

Explicitné obmedzenia v SK

- Spracúvanie biometrických údajov len ak to vyplýva zo zákona a osoba dala písomný súhlas
- Spracúvanie osobných údajov o psychickej identite osoby alebo o jej psychickej pracovnej spôsobilosti môže vykonávať len psychológ alebo ten, komu to umožňuje osobitný zákon

Povinnosti pri spracúvaní o.ú.

- Stanoviť účel, zásady spracovania a pod.
- SK explicitne požaduje toto stanoviť pred spracovaním, CZ nešpecifikuje

Povinnosti pri spracúvaní o.ú.

- Je potrebný súhlas dotknutej osoby
- SK navyše **súhlas si prevádzkovateľ nesmie vynucovať a ani podmieňovať** hrozbou odmietnutia zmluvného vzťahu, služby, tovaru alebo povinnosti ustanovenej mu zákonom.

Kedy súhlas nie je potrebný...

- SK - spracúvanie osobných údajov je nevyhnutné na účely tvorby umeleckých alebo literárnych diel, pre potreby informovania verejnosti
- CZ - pokud poskytuje osobní údaje o veřejně činné osobě, funkcionáři či zaměstnanci veřejné správy, které vypovídají o jeho veřejné anebo úřední činnosti, ...

Čo keď dotknutá osoba nežije?

- CZ - nie je zvlášť upravené
- SK - ak dotknutá osoba nežije, súhlas vyžadovaný podľa tohto zákona môže poskytnúť jej blízka osoba.... Súhlas nie je platný, ak čo len jedna blízka osoba písomne vyslovila nesúhlas

Niektoré zvláštne prípady

SK - explicitné zmienky aj pre

- poskytovanie/vyžadovanie osobných údajov pri vstupe do budovy,
- kopírovanie dokladov
- monitorovanie priestoru prístupného verejnosti pomocou videozáznamu alebo

Bezpečnosť spracúvaných o.ú.

**CZ ... stanovenie povinnosti
prijať a zdokumentovať
technické a organizačné
opatrenia na zaistenie ochrany
osobných údajov (2 odstavce
jedného paragrafu)**

Bezpečnosť spracúvaných o.ú.

SK ... samostatná hlava, povinnosť
zaistiť bezpečnosť osobných údajov,
naviac špecifikácia kedy je toto
nevyhnutné zabezpečiť vypracovaním
(a realizáciou) **bezpečnostného
projektu**, ako aj možnosť vyžadovať
správu **bezpečnostného auditu**

Povinnosť mlčanlivosti

- CZ ... aj o bezpečnostných opatreniach
- SK ... povinnosť mlčanlivosti aj pre tretie strany (dodávateľia služieb, napr. servisu IT)

Ďalšie povinnosti

**SK ... explicitne požadovaná
povinnosť poučiť oprávnené osoby o
právach, povinnostiach a
zodpovednosti pri práci s osobnými
údajmi**

Oznamovacia povinnosť

CZ ... registrácia (skoro) všetkých IS na Úrade

SK ... rozlišuje medzi povinnosťou registrácie (niektorých) IS na Úrade a vedenia evidencie IS (v príslušnej organizácii)

Dohľad nad spracúvaním o.ú.

SK ... povinnosť poveriť vybranú osobu (osoby) výkonom dohľadu nad spracúvaním osobných údajov v organizácii a zabezpečiť jej vyškoľenie ... predĺžená ruka Uradu v organizácii

ÚOOÚ - jeho činnosť

- Kontrola
- Vedenie registra
- Výročné správy
- SK navyše vydávanie odporúčaní a stanovísk

ÚOOÚ - jeho financovanie

- CZ ... samostatná kapitola štátneho rozpočtu
- SK ... súčasť kapitoly Úradu vlády

ÚOOÚ - menovanie predsedu

- CZ ... prezident na návrh Senátu
- SK ... parlament na návrh vlády

ÚOOÚ - predseda a inšpektori

- CZ aj SK ... vysokoškolské vzdelanie
- SK navyše „ najmenej 10 rokov odbornej praxe v oblasti informatiky alebo práva a vek najmenej 35 rokov “

ÚOOÚ - oprávnenia

Okrem obvyklých...

- CZ ... urobiť kópie médií obsahujúcich o.ú.
- SK ... vstup do IS do úrovne správcu a overovanie totožnosti kontrolovaných osôb, resp. osôb konajúcich v ich mene

Čo oba zákony neriešia...

- Spätná väzba na prijaté legislatívne opatrenia a jej vyhodnotenie
- Sledovanie vývoja (výskum) v oblasti ochrany súkromia a technológií
- Monitoring kamerami
- Profiling
- Lokačné informácie
- RFID, ...

Dá sa na to ísť aj inak...

**Kalifornia ... v prípade bezp.
incidentu, ktorý môže mať za
následok zneužitie o.ú. obyvateľ'ov
Kalifornie povinnosť bezokladne
týchto občanov informovať o tejto
hrozbe**

Základný praktický problém

Aká je vlastne realita, stav v oblasti ochrany súkromia, resp. uplatňovania zákona na ochranu osobných údajov?

A close-up photograph of a human eye, heavily tinted with a blue color. The eye is looking slightly to the right. The text is overlaid on the eye.

Stav v oblasti ochrany
súkromia na Slovensku
v r. 2005

Prieskum stavu ochrany súkromia

...vykonávaný týmito krokmi...

- ❑ spracovanie štatistických **údajov** zistených **formou ankety**
- ❑ pohľad na **Privacy policy** na slovenských webových stránkach

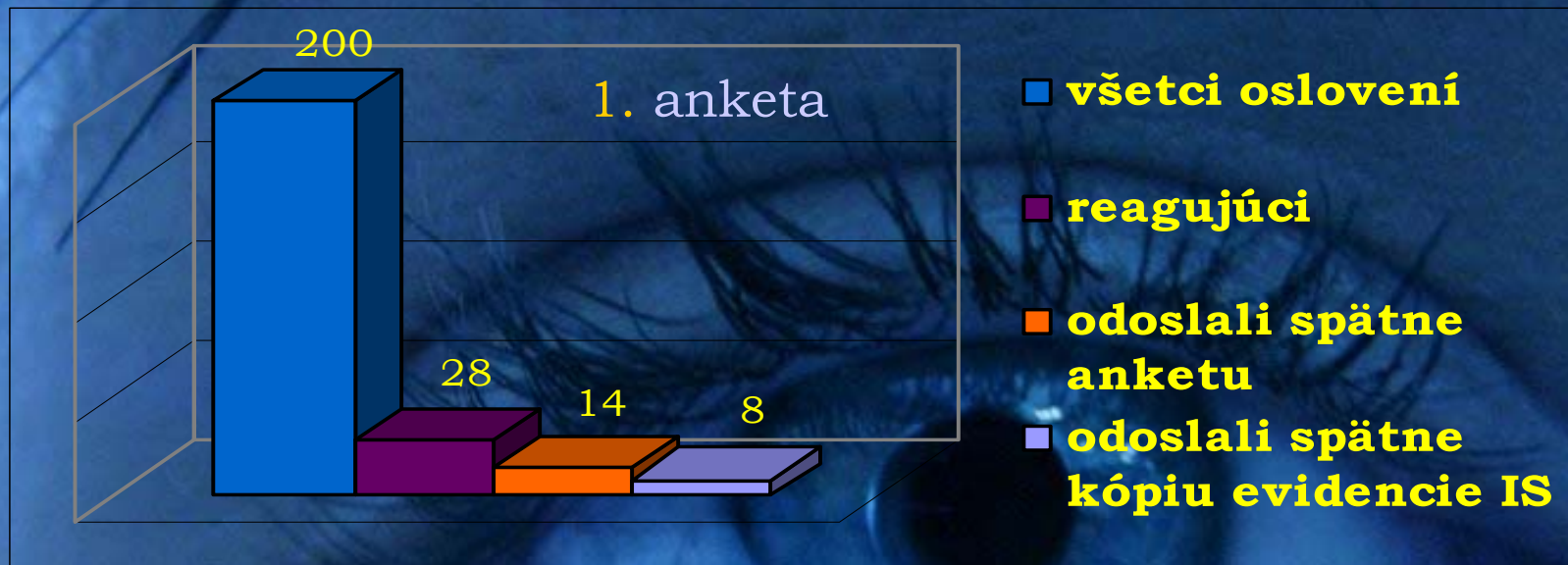
Anketami skúmané oblasti

- ❑ stav ochrany **súkromia a osobných údajov**
- ❑ stav a úroveň poznania **zákona o ochrane osobných údajov**

...dosiahnuté zisťovaním...

- ❑ **postoja** k predmetnej problematike:
  - dôležitosť ochrany súkromia
  - postoj k zákonu
  - riešenie vybraných situácií
  - kópia evidencie IS

Výsledné údaje z ankiet

2. anketa

počet celkovo oslovených respondentov	29	100%
počet vôbec reagujúcich	16	56%
počet tých, ktorí odoslali späťne vyplnenú anketu	16	56%

3. anketa

počet oslovených	164
počet odpovedajúcich	164

Zaujímavé zistenia a závery

1. anketa

zistenia

- **naše o.ú. bez nášho vedomia neustále niekam putujú a sú kdesi zhromažďované**
... jeden z respondentov pri vyžiadaní zavedenia nemenovanej služby cez telefón napokon zistil, že dotyčná firma pozná jeho údaje, ktoré ním neboli poskytnuté, čoho dôkazom bola čiastočne vyplnená zmluva prevzatá klientom...
- **nespokojnosť s vyšetrovaním ÚOOÚ**
... pri riešení osobného problému u jedného z respondentov, keď jeho o.ú. boli napriek písomnému zákazmu poskytnuté materskej spoločnosti, ktorá tieto údaje spracovávala v inej veci...

závery

- ❑ nesplnené povinnosti vyplývajúce zo zákona!!!
- ❑ organizácie vedú viaceré IS, ktoré si kontrolujú vlastnou silou, avšak bezpečnostné projekty vypracovávajú extéernymi dodávateľmi
- ❑ organizácie uviedli, že sa nestretli so sťažnosťami ⇒ prevádzka IS a operácie s o.ú. prebiehajú bez problémov
- ❑ zákon je potrebný, i keď podľa mienky zástupcov organizácií, nezohľadňuje potreby a podmienky praxe pri spracúvaní o.ú.
- ❑ stav a úroveň poznania zákona v praxi štátnej a verejnej správy akási je, no hĺbka vedomostí je odlišná
- ❑ reakcia pri odpovediach a znalosť informácií o vedených IS je viditeľná, čo súvisí s dennou praxou

2. anketa zistenia

-zaradenie respondentov:

62% respondentov sa považuje za špecialistov na otázky inf. bezpečnosti a ochrany údajov,

15% za špecialistov na otázky práva,

15% sa zaraďuje za obidva typy špecialistov,

avšak neistota odpovedí na niektoré otázky bola zarážajúca a nepotvrdila vyššie uvedené hodnoty!!!

-názor na zákon č. 428/2002 Z.z.:

jeden z respondentov uviedol, že zákon je nedotiahnutý, subjektívny a na rýchlo vytvorený, dokonca pripúšťa, že sám zákon a všetko, čo zastupuje, môže ísť proti nám, našim záujmom a právam

- k otázke na **názor o informovanosti ľudí o existencii a uplatňovaní spomínaného zákona**, sa dotyčná osoba vyjadrila:

„Úrad nemá peniaze na informovanie ľudí, ľudí to navyiac nezaujíma a aj keď im zákon dáva „právo“, úrad nerobí nič, keď dostane sťažnosť a na súd sa nedá spoľahnúť. V zahraničí má firma problémy, pokiaľ bola obvinená zo zneužitia údajov, čomu tak u nás nie je. Tak prečo sa informovať, keď to nič neprinesie?“

- zaujímavé bolo obvinenie našich občanov z ich pohodlnosti zo strany ďalšieho z respondentov, ktorý považuje za **najcitlivejšie údaje všetky**, a svoj názor odôvodnil prílišnou ľahkosťou ich zneužitia, kedy stačí jeden týždeň a trocha mozgu

závery

- ❑ individuálne odchýlky a extrémnejšie názory sú vzhľadom k počtu reagujúcich pochopiteľné, avšak istým spôsobom nelogické, pre samotné zaradenie sa respondentov k danému typu špecialistov
- ❑ v potrebe zákona ako aj v otázkach bezpečnostných projektov (citlivé údaje, dôvody zneužitia, príčiny narušenia ochrany) sa respondenti zhodli
- ❑ znalosť zákona je očividná, potvrdili to i odpovede na vybrané otázky, v ktorých boli presne vymenované paragrafy zákona a dôvody, pre ktoré boli opatrenia IS realizované čiastočne

3. anketa zistenia

- medzi slovenské organizácie zohrávajúce významnú úlohu pri ochrane súkromia na Slovensku zaraďujú študenti práve tieto:

„Slovak Telekom, Orange, telefóny, operátory, televízie, rozhlas, Microsoft, pošta, Armáda SR, OSN, MV SR, SIS, SBS, Ombudsman, Parlament, ÚOOÚ, Ústavný súd, kuriérske služby, NBÚ, Úrad vlády,...“

- **74%** študentov sa priznalo, že zákon č.428/2002 Z.z. po obsahovej stránke vôbec nepozná

- **90** respondentov udáva svoje meno a priezvisko do ankety organizovanej školou len vtedy, ak musí a ďalším **40-tim** udanie svojich o.ú. vôbec neprekáža, **14** z nich údaje vôbec neudáva a **13** zvyšných takéto ankety nevyplní

- K otázke týkajúcej sa listového tajomstva- stalo sa ti, že si otvoril cudziu poštu- odpovedali študenti nasledovne:

74 ich udalo, že poštu otvára len po súhlase k otvoreniu od adresáta

32 ich udalo, že cudziu poštu zásadne neotvára

25 študentov občas otvára poštu a to rodinným príslušníkom

15 priznalo, že ich zvedavosť je ovplyvnená odosielateľom

- Na otázku o súkromí a prípadnej účasti na reality show, boli odpovede nasledovné:

7% študentov uviedlo, že by im to vôbec neprekážalo

74% zo študentov by sa takého niečoho nikdy nezúčastnilo

19% sa priznalo, že lákavá odmena by ich prehovorila na všetko, i keď to so sebou prináša istú stratu súkromia

- Zastúpenie jednotlivých možností na otázku, čo so SMS ponechanou v MT prepožičanom druhej osobe:

- a) prečítam si ju zo zvedavosti a následné ju vymažem **89**
- b) nečítam ju a vymažem ju **60**
- c) uložím ju pre budúce možné využitie **15**

-Na otázku: „Keď človek zomrie, majú mať jeho blízki príbuzní právo prístupu k jeho mailovej schránke, alebo nie?:

- 95** študenti odpovedali, že majú právo
- 75** ďalších si myslia, že nie

-Na otázku: “ Prezeráš si históriu navštevovaných webových stránok pred začatím svojej práce na počítači, ktorý slúži aj iným?“, bolo uvedených:

- 112** odpovedí v znení nikdy
- 49** odpovedí v znení niekedy
- 3** prezerajú históriu často

-Na otázku, či mažu študenti históriu navštevovaných webových stránok, reagovali študenti nasledovne:

14 maže históriu hneď po skončení práce na internete

79 študentov príležitostne

7 z nich pravidelne za určitú dobu

61 ju nemaže nikdy

-Na otázku citlivú na zbieranie o. ú. či údajov vypovedajúcich akékoľvek informácie o konkrétnej osobe, reagovali študenti takýmto spôsobom:

17% z nich nechce, aby ktokoľvek zbieral ich o.ú. alebo údaje o ich aktivitách“

59% študentov je v odôvodnených prípadoch ochotných akceptovať získavanie ich o.ú. v nevyhnutne potrebnom rozsahu, ale nie viac

16% z nich je ochotných poskytovať svoje o.ú. výmenou za isté výhody

8% zvyšných nepripisuje veľkú váhu ochrane o.ú.

závery

- ❑ informovanosť o existencii zákona je dostatočná, avšak poznanie jeho obsahu je nízke ako aj záujem o jeho bližšie zoznámenie
- ❑ porozumenie pojmom „súkromie“ a „osobné údaje“ je viditeľné, i miesto s prináležujúcou hodnotou a váhou má pre ne vo svojom živote vyčlenené každý študent
- ❑ následky zneužitia a dôvody ochrany súkromia a o.ú. sú známe
- ❑ bola zistená istá ochota poskytnutia časti súkromia a to z dôvodu nevyhnutnosti a verejnej ochrany
- ❑ známe je rešpektovanie súkromia druhého ako aj očakávanie rovnakého konania zo strany druhej

Oblasti skúmané z pohľadu na Privacy policy

- ❑ viditeľnosť a informovanosť o Privacy policy
- ❑ stav a úroveň Privacy policy
- ❑ predmet zabezpečenia a zaručenia ochrany
- ❑ spôsob realizácie zaručenia ochrany osobných údajov daných klientov a pod.

Závery u Privacy policy!!!

„ochrana práv na súkromie na Internete v režime on- line“

- ❑ pp nie je na Slovensku zatiaľ tak známe- zabehané a informovaniu o pp sa nevenuje zvláštna pozornosť
- ❑ miesto pp na webových stránkach v podobe odkazu v spodnej časti stránky
- ❑ formulácie a obsah pp sa odvíjala od typu stránky (typu poskytovaného tovaru a služby)
- ❑ dôvody pre zbieranie informácií o klientovi
- ❑ neprehliadnuteľné skutočnosti
- ❑ 100% ochrana osobných údajov, serióznosť poskytovateľa, dôvera klienta, pravý zámer poskytovateľa poskytujúceho pp (???)

Zhrnutie

- ❑ verejnosť si je vedomá hodnoty a potreby ochrany súkromia ako aj osobných údajov spracúvaných IS
- ❑ hĺbka informovanosti o zákone č. 428/2002 Z.z. (90/2005 Z.z.) je pomerne slabá
- ❑ praktické uplatňovanie zákona o ochrane osobných údajov ma ešte vážne medzery
- ❑ boli zistené isté nedostatky:
  - v zákonodarstve
  - v odlišnosti chápania a riešenia problému ochrany u odbornej komunity
  - v nedostatočnom oboznámení sa laickej verejnosti s problematikou súkromia, čo sa môže zmeniť zviditeľnením príslušných predpisov alebo znásobením publikácií na danú tému

Zhrnutie II

Legislatíva je, chýba však prehl'ad o stave, prioritách a potrebách, a chýbajú aj mechanizmy ako takýto prehl'ad priebežne získavat'...

Budúcnosť? Tlak na obmedzenie úrovne ochrany súkromia...

- zo strany orgánov činných v trestnom konaní (dôvod - boj proti terorizmu)
- zo strany komerčne orientovaných subjektov (RFID, Amazon a patentovaná technológia profilovania ľudí, ktorí nie sú jeho klientmi...)

Ďakujeme za pozornosť

Jozef Vyskoč

&

Dana Hašanová